

М.С. Пиртко, асп. (НУВГП, Рівне)

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД РЕГІОНУ

За останні роки здійснено окремі кроки щодо децентралізації управління соціально-економічним розвитком регіонів. Зокрема, ефективним інструментом стимулювання активності самих регіонів стала адміністративно-територіальна реформа, яка дозволила не тільки розмежувати повноваження органів влади різних рівнів, а й забезпечила значно ширше коло повноважень і можливостей на регіональному рівні. Ключовим терміном, який застосовується при розкритті механізму децентралізації, стало таке поняття як територіальна громада (ТГ).

Їх присутність передбачено Конституцією України та Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні». Також законодавством України передбачено існування так званих об'єднаних ТГ (Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад»). До ТГ відносять жителів, об'єднаних постійним проживанням у межах села, селища, міста, що є самостійними адміністративно-територіальними одиницями, або добровільне об'єднання жителів кількох сіл, що мають єдиний адміністративний центр. Основними її ознаками є спільна територія існування, наявність спільних інтересів місцевого значення, соціальна взаємодія членів громади в процесі забезпечення цих інтересів, психологічна самоідентифікація кожного члена з громадою, спільна комунальна власність, сплачування комунальних податків. Власністю ТГ є все майно в межах окремої адміністративної одиниці (земля, ліс, природні ресурси, комунальне майно, місцевий бюджет, а також утворені територіальною громадою комунальні підприємства та у законний спосіб утворені всі місцеві органи влади).

На сьогодні ТГ після свого створення у якості юридичної особи формують бюджет місцевого самоврядування і розпоряджаються цими коштами самостійно або через створений ними орган місцевого самоврядування. ТГ мають можливість розвивати бізнес на своїй території, не підпадаючи під дію Податкового кодексу. Саме тому дослідження факторів, які визначають на конкурентоздатність (КЗД) ТГ є актуальним.

Поняття КЗД у найбільш загальному розумінні передбачає здатність певного об'єкта чи суб'єкта перевершувати конкурентів у заданих умовах. Це поняття застосовується до об'єктів різних рівнів: окремих працівників, товарів, підприємств, територій (кластер, регіон, країна, об'єднання країн тощо). Воно є комплексним поняттям, що включає такі аспекти: необхідність досягнення високого рівня життя

населення (КЗД ринку праці або КЗД, що забезпечує населення); ефективність функціонування господарського механізму ТГ (КЗД на ринку товарів або КЗД, що забезпечує виробництво); інвестиційна привабливість (КЗД на ринку капіталу або КЗД фінансів).

Фактором, що має вплив на КЗД ТГ є в тому числі і КЗД підприємств, які утворені цією ТГ. КЗД підприємства залежить від сукупності зовнішніх (макро- та мікросередовища) та внутрішніх (стан та використання виробничих, фінансових, інформаційних, управлінських тощо ресурсів) факторів. При оцінюванні КЗД підприємства порівнюються ідентичні характеристики підприємства і його конкурентів, при цьому важливим є врахування важливості окремих характеристик.

Оцінювання КЗД ТГ тісно пов'язано із оцінкою їх привабливості. У першу чергу це стосується КЗД певної території, яку займає певна ТГ. У загальному розумінні КЗД території означає, що вона володіє такими атрибутами, які дозволяють залучати та підвищують обсяги інвестування за рахунок їх унікальності та винятковості (унікальні пропозиції виробництва і/або продажу товарів, місцеві чи територіальні умови природного, економічного, соціального характеру тощо).

Підвищення привабливості ТГ дозволяє створювати та розвивати різні види підприємницької діяльності та форми співпраці, впроваджувати інновації, стимулювати залучення іноземних інвестицій тощо. Відмінність між привабливістю та КЗД ТГ полягає в тому, що формування КЗД передбачає активну взаємодію різних ТГ між собою (наприклад, суперництво за кращі умови існування, за кошти інвесторів тощо), тоді як привабливість зазвичай має пасивний характер, який можна перетворити у активний, якщо використовувати для стимулювання середовища

Ключовими чинниками забезпечення КЗД ТГ сьогодні мають стати використання культурного та інтелектуального потенціалу; розбудова економіки знань; підтримка малого бізнесу; підвищення якості втілення програм розвитку ТГ; розробка та реалізація проектів і програм (у тому числі і із залучення іноземних інвестицій); забезпечення дієвості всього комплексу інфраструктури підприємницької діяльності ТГ (інвестиційно-інноваційного забезпечення, регіонального маркетингу, врахування екологічних чинників, підвищення якості управління тощо).